

Wandelen langs de Peelrandbreuk (etappe 6/9)

Van Deurne naar De Mortel

Met 23 kilometer is dit een flinke tocht, maar wel eentje met veel bezienswaardigheden. Dat begint al meteen met twee fraaie blikvangers: een over de Vlier heen gebouwde watermolen en Klein Kasteel, dat oorspronkelijk uit de 14e eeuw dateert. Het pad loopt gedurende de eerste twee kilometer langs de Vlier tot aan het eeuwenoude gehucht Kouwenhoekseweg. Na het passeren van de Peelrandbreuk en de Breuk van Milheeze tref je in een nat wijstgebied een reconstructie van een middeleeuws strokenlandschap aan, bestaande uit langwerpige kavels weiland met daartussen elzensingels. Na de Laurentiusmolen, die precies op de hoge kant van de Peelrandbreuk is gebouwd, gaat de route richting buurtschap Geneneind in Bakel. Hier ontspringt de Esperloop, de enige beek in Nederland die gevoed wordt door gebiedseigen wijstwater. Gedurende een aantal kilometers volg je deze meanderende beek, die door het heel schone en ijzerrijke wijstwater zeer bruin kleurt en bijzondere flora aantrekt. Onderweg en aan het einde van de etappe kom je een zichtvenster tegen. Als je daar doorheen kijkt, kun je zien waar in het landschap de geologische breuk loopt. Handig, want dat is met het blote oog niet altijd goed te zien.

Routebeschrijving

Afkortingen: L=links, R=rechts, RD=rechtdoor, wkp=wandelknooppunt

1) Vanaf de parkeerplaats van natuureducatiecentrum De Ossenbeemd, loop je weg van de verkeersweg richting poort. Na de poort direct L op onverhard paadje langs het water (de Vlier). Je passeert vrij snel een kolossale boom (Noorse esdoorn). Na een stuw een brug links laten liggen en het onverharde pad langs het water blijven volgen. Ter hoogte van tweede bruggetje naar R en meteen daarna L op verhard pad. Dit vervolgen en brug naar L negeren. Op T-splitsing voor een dierenweide naar L, gele pijl. Pad uitlopen en voor verkeersweg bij wkp 71 naar L op trottoir. Voordat je naar L gaat zie je voor je een watermolen met rechts daarvan Klein Kasteel (A). Over de brug en onder het viaduct door. Verkeersweg en fietspad oversteken. Na huisnr. 11 eerste pad naar L, waarna je meteen een paal passeert. Einde pad naar L op de Walsbergseweg. Met bocht mee naar R. Op driesprong L richting Leeuwkensbroek (op Walsbergseweg). Op scheve kruising naar L op (doodlopende) Kouwenhoekseweg. Eerste weg L, gele pijl. Voor brug naar R, gele pijl. Je hebt de beek (Vlier) aan je linkerhand. Volg de gele pijl naar de andere oever van de Vlier. Je passeert een stuw. Dit is een geautomatiseerde stuw die op zonne-energie werkt. Einde pad, bij wkp 50, naar R op verkeersweg en de brug over de Vlier nemen.

2) Eerste pad naar L, Kouwenhoekseweg, volg gele pijl. Pad maakt scherpe bocht naar R. In de bocht staat een groepje boerderijen. Deze horen bij het eeuwenoude gehucht Kouwenhoek. Hier staat ook een waterput met infobord en een bankje. Einde weg naar L. Op kruising bij wkp 62 RD op Walsbergseweg.

Eerste pad, bij Heihoef, naar R. Meteen een bruggetje over en het pad volgen langs de heg, aangegeven met 't Walsbergs Ommetje'. Scherp naar L en vervolgens naar R op paadje door groentetuin. Aan je linkerhand staat een waterput. Door hek en naar R. Blijf 't Walsbergs Ommetje en gele pijl volgen. Je bent op het terrein van Zorgboerderij Het Spekrijt. Over betonplaten en vervolgens RD op graspad, gele pijl. Einde pad naar R en door houten klaphek. Op splitsing L aanhouden met sloot aan je linkerhand, gele pijl. Een heel stuk verder krijg je de sloot aan je rechterhand. Het pad stijgt licht: hier kruis je de Peelrandbreuk. Het slootwater kleurt opvallend bruin als gevolg van het ijzerrijke kwelwater. Eerste pad naar L op fietspad. Eerste weg R op Kwadestaartweg. Je passeert een sloot. Parallel aan deze sloot loopt in de bodem de Breuk van Milheeze

3) Eerste weg L op Kievitweg. Na een oude boerderij met schuren en bij een houten bankje ligt aan je linkerhand een reconstructie van een eeuwenoud strokenlandschap (B). Hier staat ook een infobord. Einde weg naar R. Op T-splitsing naar L op Goorweg. Op kruising bij wkp 40 naar L op Duifweg. Fortweg links laten liggen. Op kruising RD op de onverharde Griensvennersteeg, gele pijl. Aan je rechterhand ligt in de verte een hele grote bolle akker. Einde pad bij wkp 63 naar R op verharde weg. Je passeert de Kaweiseloop met stuw (C). Wolfskamp L laten liggen en RD op Pottingen. Na ca. 1 km loop je de bebouwde kom van Milheeze in. Op kruising, bij infobord Kapelakker Milheeze, naar L op Millekens. Op T-splitsing naar R en op kruising bij veld L op Lankveld. Eerste weg L op Ottendijk. Aan het einde tussen paaltjes door en verder op Kloosterweide. Aan je linkerhand ligt een opvallend hoge bolle akker. Einde weg naar L op Schutsboom. Op splitsing bij wkp 68 RD. Rechts voor je zie je de Laurentiamolen (D). Voordat de weg een flauwe bocht naar links maakt ga je naar R op smal graspaadje langs een heg, gele pijl. Einde paadje, bij wkp 67, naar L op fietspad. Hier loop je precies over de Peelrandbreuk heen, van de hoger gelegen Peelhorst naar de lager gelegen Roerdalslenk.

4) Bij Leemskuilendijk naar R. Verkeersweg oversteken en aan de overkant naar L op fietspad. De weg (Howeg) loopt omlaag. Eerste weg, na dierenweide, naar R. Verharde weg naar L vervolgen richting Wijbosch. Paadje naar L, richting bankje, negeren. Vervolgens eerste pad L (gele pijl gaat RD). Aan je linkerhand ligt begraafplaats Hoberg. Op omgekeerde Y-splitsing bij einde afrastering R aanhouden. Pad RD vervolgen. Je passeert een venetje aan je linkerhand. Na houten slagboom schuin R op verkeersweg en meteen daarna RD op Vlinkert, gele pijl. Eerste pad, bij wkp 31, naar L (voor horeca Golfbaan Stippelberg ga je RD op Vlinkert en bij kruising nogmaals RD op Hooizak). Op driesprong L aanhouden op Zand. Op kruising, bij wkp 7, naar R op Ven. Iets verderop ligt een ven aan je rechterhand. Na ruim 250 m Zaarvlaas links laten liggen. Beek (Snelleloop) oversteken en meteen naar L op graspad langs de beek. Je passeert een stuw. Aan de overkant ligt het brongebied van de Esperloop: het wijstgebied Geneeindsche Velden, dat tegen de Peelrandbreuk aan ligt. Blijf het pad RD volgen. Aan het einde van het pad, op T-splitsing, naar L (de Snelleloop buigt naar R). Op kruising RD op verharde weg (Geneeind). Na ca. 150 m loopt dwars op de weg de Esperloop. Aan de overzijde zie je een infobord, een bankje en een brok ijzeroer op een paal.

5) Voor de Esperloop naar R en langs houten slagboom. Pad met de Esperloop (E) aan je linkerhand blijven volgen. Je passeert een poel aan je rechterhand en een zichtvenster van cortenstaal. Als je hierdoorheen kijkt kun je zien waar de Peelrandbreuk loopt, met rechts de hoger gelegen Peelhorst en links de lager gelegen Roerdalslenk. Pad langs de

beek vervolgen. Eerste pad naar L over de beek en RD op graspad langs prikkeldraad. Aan het einde van het paadje zie je aan je rechterhand nog een brok ijzeroer op een paal. Op deze plek sta je min of meer op de Peelrandbreuk (F). Beekje oversteken en naar R op verharde weg, volg blauwe pijl. Op driesprong L aanhouden en meteen daarna R op grindpad (Vogelkijkpad de Mirre). Paadje naar links negeren en iets verderop RD op het smalle paadje Strijbraken. Met de bocht mee naar R en verder op smal pad. Aan het einde van het slingerende paadje naar L op verharde weg, gele pijl. Je passeert een langgevelboerderij uit 1758. Eerste (fiets)pad naar L, gele pijl. Tussen dikke betonnen palen door en verder op een holle weg (G). Eerste paadje naar L negeren, volg gele pijl. Tussen betonnen palen door en meteen daarna op scheve kruising bij wkp 28 R aanhouden. Bij huis op nr. 2A RD op verhard pad. Aan het einde de verkeersweg oversteken en aan de overkant R op fietspad, gele pijl.

6) Ter hoogte van huisnr. 6 naar L op grindpad, gele pijl. Eerste pad R, gele pijl. Eerste (gras)pad naar L (gele pijl gaat hier rechtdoor). Over een sloot en meteen daarna naar R. Je hebt de sloot en een stuw aan je rechterhand. Op kruising RD en door klaphek (gele pijl wijst naar R). Je bent hier in natuurgebied Grotelsche Heide, beheerd door Staatsbosbeheer. Volg het graspaadje met links de Esperloop. Nogmaals door houten klaphek en pad RD vervolgen. Na ruim 200 m op T-splitsing naar L. De Esperloop oversteken en meteen daarna op driesprong naar R op pad met beek aan je rechterhand. Dit traject van de Esperloop is nooit rechtgetrokken geweest en meandert in haar natuurlijke bedding. Op driesprong naar R en pad langs beek blijven volgen. Op omgekeerde Y-splitsing, waar de Esperloop en een gegraven omleiding samenkomen, L aanhouden. Een metalen bruggetje R laten liggen. Pad langs de Esperloop blijven volgen. Op een gegeven moment maakt het pad een aantal flinke slingers. Bij nog een metalen bruggetje naar R de beek oversteken.

7) Na de brug naar L met Esperbeek aan je linkerhand. Aan de waterkant groeien bijzondere planten (H) die horen bij schoon kwelwater. Iets verderop door houten wandelsluis en verder op graspad. Volg het pad naar L langs het prikkeldraad. Door houten hek en naar R. Volg het pad met de Esperloop aan je linkerhand. Volg zoveel mogelijk het hoofdpad. Dit buigt iets van de beek af omdat er een moerasgebiedje ligt waar je in vast kunt lopen. Op een gegeven moment buigt het hoofdpad weer naar L en kom je weer uit bij de Esperloop. Op kruising van paden bij bankje RD op graspad langs de beek, die je steeds aan je linkerhand houdt. Na houten bank (Esperloop - 2018) scherp naar R en meteen op Y-splitsing L aanhouden op kaarsrecht pad, gele pijl. RD en zijpaden negeren. Pad loopt op gegeven moment het bos in. Op splitsing naar L, gele pijl. Een groot ven links passeren. Einde pad naar L en door klaphek. Meteen daarna naar R en de brug over de Snelleloop (I) nemen. Aan overkant van de beek naar R. Pad maakt bocht naar L. Einde pad langs poort en naar R op verharde weg. Aan je linkerhand ligt een (voormalige) zendtoren, ook wel 'De Wortel van De Mortel' genoemd. Na toren RD op geasfalteerde weg. Verderop zie je rechts een picknickplek. Aan het einde van de weg de verkeersweg oversteken en L op fietspad. Eerste weg R op de Lagen-Aarleseweg. Iets verderop, ter hoogte van een hoge houtwal ligt het oude buurtschap Hoogen-Aarle (J) gelegen langs de Peelrandbreuk.

8) Eerste weg L op Koekoekweg. Pad loopt omhoog. Op Y-splitsing bij wkp 97 en bankje L aanhouden op Hoogen-Aarleseweg. Meteen op kruising naar R op mountainbikepad. Op omgekeerde Y-splitsing RD, gele pijl. Paadje naar L negeren en het stijgende pad

naar R volgen. Volg het pad op de heuvelrug. In een bocht naar L daalt het pad op een gegeven moment weer. Volg daarna gele pijl. Na waterplas op Y-splitsing R aanhouden. Op kruising naar R, volg gele pijl. Na houten slagboom naar L op breed zandpad. Aan het einde van het pad de verkeersweg oversteken en aan de overkant naar R op fietspad. Eerste (zand)pad naar L. Einde zandpad, bij huisnr. 50, naar R. Meteen daarna naar R en direct weer naar L op het smalle fietspad (Koningpad) parallel aan de verkeersweg. Tussen wit-rode paaltjes door. Dit pad blijven volgen en zijpaden negeren. Op een gegeven moment zie je aan je rechterhand een zichtvenster waardoorheen je de ligging van de Peelrandbreuk kunt zien. Meteen na het zichtvenster op Y-splitsing L aanhouden op graspad. Eerste pad naar L en meteen daarna naar R op verkeersweg. Je loopt de bebouwde kom van De Mortel in. Weg RD volgen en zijwegen negeren. Op kruising naar L richting kerk. Bij de kerk ben aan het einde van de etappe.

Als de (buurt-)bus niet meer rijdt, kun je 3 km verderop in Gemert de bus nemen.

Kijkpunten

A Watermolen en Klein Kasteel

Deze watermolen zonder naam is over de Vlier heen gebouwd. De Peelrandbreuk iets verderop zorgt voor extra verval van het water, wat gunstig is voor de aandrijving van de molen. De Vlier staat ook in contact met de gracht van Klein Kasteel. Door de sterke kwel bij de Peelrandbreuk was er een constante wateraanvoer waardoor de grachten nooit droog stonden. Klein Kasteel dateert net als de watermolen en Groot Kasteel oorspronkelijk uit de 14e eeuw. Klein Kasteel bestaat tegenwoordig uit de 14e-eeuwse donjon, een 18e-eeuwse lage boerderijaanbouw en een aangebouwd wit herenhuis met onderdelen uit de 14e eeuw.

B Strokenlandschap

Dit strokenlandschap ligt op wijstgrond tussen de breuk van Milheeze en de Kievitweg in. Voor boeren was deze natte grond niet interessant om te ontginnen. In de 17e eeuw werden boeren met een belastingvoordeel aangemoedigd om dit soort onbruikbare grond toch te ontginnen. De langwerpige natte weilanden loodrecht op het nieuw aangelegde pad werden gescheiden door greppels met aan weerszijden heggen van elzenhout. Elzen konden hier goed gedijen omdat die goed bestand zijn tegen natte omstandigheden. Daarnaast hebben de bladeren en twijgen een bittere smaak, waar het vee niet dol op is.

C Kaweiseloop

De Kaweiseloop is geen natuurlijke beek meer maar wordt gevoed met water uit het Kanaal van Deurne, dat weer van de Maas afkomstig is. De oorspronkelijke bron van de Kaweiseloop ligt vlakbij, op de horst bij de Breuk van Milheeze. Op deze plek was de kwel zo uitzonderlijk hoog dat er spontaan een natuurlijke waterloop ontstond. Deze bron (Eessens Put) werd ook wel de Boose Put genoemd: hier zou een paard met kar in de put vastgeraakt zijn, die er met geen mogelijkheid meer uitgehaald konden worden. De Eessens Put werd een belangrijk markeringspunt aan de rand van de Peel.

D Laurentiamolen

De Laurentiamolen is een achtkantige beltmolen. Na een brand is de korenmolen gerestaureerd met onderdelen van een oude poldermolen uit Zuid-Holland. De weg waar de molen aan ligt (Howeg) verradt een hoge ligging. De molen staat dan ook precies op de hoge zijde van de Peelrandbreuk, die destijds een grote kale heidevlakte was: een gunstige plek voor een windmolen.

E Esperloop

Ongeveer 500 m hiervandaan, net boven de Peelrandbreuk, ligt het brongebied van de Esperloop: de Geneneindsche Velden. Oorspronkelijk kwelde het ijzerrijke grondwater in dit wijstgebied sterk omhoog, maar door grootschalige landbouwactiviteiten raakte de waterhuishouding flink verstoord. De Esperloop werd toen gevoed door gebiedsvreemd Maaswater uit de Snelleloop. Met maatregelen probeert men het wijstverschijnsel weer te herstellen. Dat gebeurt door peilgestuurde drainage, het omleggen en afkoppelen van beeklopen en de Esperloop van natuurvriendelijke oevers te voorzien. Het ijzerrijke water in het brongebied kwelt nu weer sterk omhoog en de beek wordt weer gevoed met gebiedseigen wijstwater.

F Toponiemen

Links achter je ligt tennisclub De Sprenk. Iets verderop ligt aan je linkerhand Sporthal 't Zand. Hier tussenin loopt de Peelrandbreuk. Beide namen zijn toponiemen en zeggen iets over het landschap. Sprenk is een ander woord voor wijst. Een term die gebruikt wordt ten zuiden van Gemert. In Limburg wordt het 'sprunk' genoemd. Noordelijker wordt de term wijst gebruikt. De naam De Sprenk verklapt dat de tennisclub in een wijstgebied op de hoge zijde van de Peelrandbreuk ligt. De naam 't Zand verwijst naar de zandduinen die hier in en rond de gelijknamige buurtschap in de Roerdalslenk liggen.

G Holle weg

Hier ligt een zogenaamde holle weg, te herkennen aan de steile kanten aan beide zijden van het pad. In tegenstelling tot de holle wegen in Zuid-Limburg is deze holle weg niet ontstaan door het wegspoelen van zand door regenwater, maar doordat de oude akkers aan weerszijden ervan in de loop der eeuwen flink zijn opgehoogd. Tegelijkertijd werden steeds pluggen gestoken, waardoor de weg lager kwam te liggen.

H Dotterbloem

De Esperloop vormt hier een fraai meanderende bosbeek die zoveel mogelijk haar eigen gang kan gaan. Omdat het wijstwater waarmee de Esperloop gevoed wordt diep uit de grond komt, is het uitzonderlijk schoon en heeft het een constante temperatuur: in de zomer relatief koel en in de winter relatief warm. Vandaar dat de wijstminnende planten als de dotterbloem hier soms al in januari groeit. Naast de dotterbloem vormen de natuurlijk meanderende oevers en het schone water een aantrekkelijk biotoop voor o.a. zwarte zegge, holpijp, sterrenkroos en de zeer zeldzame Gewone bronlibel.

I Snelleloop

De Snelleloop is geen natuurlijke beek, maar een gegraven waterloop. De oorspronkelijke

bron van de Snelleloop is het Witte Ven, ten noorden van Bakel. Bij de ontginning van de Peel is de beek in oostelijke richting verlengd om de Peel te kunnen ontwateren. Dat is niet meer aan de orde: ontwatering van de Peel wordt tegenwoordig juist tegengegaan. De Snelleloop wordt in droge periodes indirect gevoed door water van de Maas via het Defensiekanaal. Iets verder stroomafwaarts mondt de Esperloop uit in de Snelleloop.

J Hoogen-Aarle

Ten zuiden van de Lagen-Aarleseweg splitst de Peelrandbreuk zich. Ten noorden liggen hierdoor twee breuken in het landschap: de Peelrandbreuk en een zijbreuk ten westen daarvan. Beide breuken hebben een terreintrede in het landschap veroorzaakt. De eerste breuk zie je na de tweede bocht in de Lagen-Aarleseweg, waar de weg licht omhoog loopt. Daar lag aan je rechterhand de middeleeuwse hoeve Ten Hogen Aarle. Dit was een omgrachte hoeve die langs de Peelrandbreuk was aangelegd. Het wijstverschijnsel zorgde voor voldoende water in de grachten, die inmiddels verdwenen zijn. Iets verderop kun je in de Koekoeksweg, bij wkp 97, de tweede terreintrede duidelijk zien.

Praktische informatie

Startpunt

De Ossenbeemd, Haageind 31, 5751BB Deurne

Eindpunt

Sint-Antonius Abtkerk, Sint Antoniusstraat 32, 5425 VE De Mortel

Parkeren

Bij start- en eindpunt van de wandeling

Openbaar vervoer

Vlak bij startpunt: Deurne, bushalte Heiakker

Vlak bij eindpunt: De Mortel, bushalte Kerk

Horeca

Bij startpunt Het Dinghuis. Onderweg: Cafeteria 't Viaduct, Golfbaan Stippelberg. Bij het eindpunt: Café 't Anker

Tip

Sommige paden kunnen nat zijn. Draag daarom waterdichte schoenen. Ook is er hier en daar sprake van hoog gras of brandnetels. Draag daarom liefst ook een lange broek.

Deze wandeling staat ook in de wandelgids over Wandelen langs de Peelrandbreuk dat medio 2024 verschijnt bij Uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. De gids is dan te bestellen op www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
voor slechts
€ 13,50